

BAB V

KACINDEKAN JEUNG RÉKOMÉNDASI

5.1 Kacindekan

Salasahiji cara ngariksa budaya téh nya éta ku ngulik tur medar karya sastrana, kaasup karya sastra buhun nu mangrupa wawacan. Ieu panalungtikan ngaguar struktur nu aya dina *Naskah Wawacan Gandamanah*.

Métode nu dipaké dina ieu panalungtikan nya éta métode déskriptip analitik. Métode ieu dilakukeun ku cara ngadéskripsikeun fakta-fakta, nu saterusna dianalisis. Nu jadi sumber data dina ieu panalungtikan nya éta *Naskah Wawacan Gandamanah* nu mangrupa salasahiji koléksi Museum Sri Baduga. Ieu naskah nyaritakeun Gandamanah, nya éta salasahiji tokoh dina carita pawayangan, adina Raja Drupada nu saterusna ngagantikeun Raja Drupada sanggeus Raja Drupada ngantunkeun. Gandamanah ngayakeun saémbara pikeun saha baé nu hayang ngalamar Srikandi.

Struktur carita nu dianalisis dina *Naskah Wawacan Gandamanah* téh ngawengku: téma, palaku jeung watekna, galur, latar, gaya basa, amanat, pupuh nu digunakeun sarta sasmita pupuhna.

Téma tina ieu carita téh nya éta téma percintaan Srikandi jeung Arjuna. Palaku utama dina ieu carita nya éta: Raja Drupada, Srikandi, Gandamanah, Arjuna, jeung Raja Salawé Nagara, di antarana: Raja Magaya, Giling Wesi, Kumbayana, Dursasana, Suryawati, Prabu Surya Karna Déwa, jeung Raja Gondéwa. Lian ti éta, aya ogé palaku tambahan, di antarana: Ayi Drupada, Asta Jumena, Semihaji, Jayaséna, Dipati Karna, Bima, Danan Raspati, Raja Basudewa, Aryana, Ladara, Sumadra, Kerepa, Kerepi, Panji Narada, Batara Brahma, Batara Banyu, Batara Indra, Batara Wisnu, Déwa Marsanga jeung Déwa Marwolu.

Watek palaku nu dianalisis dina ieu carita nya éta: Raja Drupada anu miboga watek wijaksana tur pinuh kanyaah; Arya Patih Gandamanah anu miboga watek sakti, welas asih, tur lébér wawanén; Déwi Srikandi nu watekna kacida geulis, sakti, sarta tumarima; Arjuna anu miboga watek kasép, cirigih, teu panceg

pamikiran, tapi manéhna téh wijaksana; jeung Raja Salawé Nagara nu watekna lébér wawanén tapi sompong.

Ieu carita ngagunakeun galur marélé, nyaritakeun lalakon ti mimiti ngawanohkeun palaku nepi ka pungkasan. Latar dina ieu carita kabagi kana latar tempat, waktu, jeung suasana. Latar tempat di antarana: Nagri Cempala, Kadaton Amarta Pura, Lembur suni, Leuweung, Tepis wiring, Balabar kawat, Banjar Patroman, Alas Bandawasa, Sukapanca, Sawarga jeung Patapaan Pulo Keling. Latar waktu dina ieu carita téh kabagi dua, nya éta latar waktu dumasar lilana jeung dumasar titimangsana. Latar waktu dumasar kana lilana nya éta: saminggu, beurang nepi ka peuting, sataun, sarta tujuh poé tujuh peuting. Sedengkeun latar waktu dumasar titimangsana nya éta: hiji mangsa, ayeuna, tanggal dua poé Kemis, ngaran poé dina saminggu, harita, peuting, soré, poé ayeuna jeung beurang.

Gaya basa nu kapanggih dina ieu carita téh aya 5 rupa, nya éta: ngupamakeun, mijalma, rautan, rarahulan sarta kadalon. Amanat utamana nya éta ngeunaan kahirupan, urang hirup di dunya teu meunang sompong, lantaran masih aya nu leuwih kuat ti nu kuat. Amanat séjénna nya éta urang teu kudu hariwang ngeunaan jodo, pati, bagja, jeung cilaka, sabab geus diatur ku Allah SWT.

Dina ieu naskah masih kapanggih sababaraha kasalahan makéna pupuh, saperti kurangna padalisan dina sababaraha pupuh, di antarana: pada ka-137, pada ka-280, pada ka-351, pada ka-405, pada ka-409, jeung pada ka 426. Naskah nu mangrupa wangun wawacan ieu téh teu maké sasmita pupuh dina tiap-tiap ganti pupuh. Tina 24 nomer pupuh, aya 18 sasmita pupuh nu kapanggih, di antarana: Pupuh Sinom, Pupuh Kinanti, Pupuh Wirangrong, Pupuh Durma, Pupuh Gambuh, Pupuh Asmarandana, Pupuh Magatru, jeung Pupuh Pangkur.

5.2 Rékoméndasi

Wawacan téh mangrupa karya sastra buhun nu biasana ditulis dina naskah (*handskript*). Sanajan mangrupa karya sastra buhun, tapi di jerona euyeub ku bahan lenyepaneun pikeun kahirupan sapopoé. Ku kituna kudu aya tarékah pikeun ngaguar deui eusi nu aya dina naskah-naskah buhun. Lian ti éta panalungtik ogé

miboga saran pikeun pihak-pihak nu aya patalina jeung ieu panalungtikan, di antrana:

1) Pihak Jurusan Pendidikan Bahasa Daerah

Pikeun pihak Jurusan Pendidikan Bahasa Daerah dipiharep bisa gawé bareng jeung mahasiswa pikeun terus ngumpulkeun jeung ngaguar eusi naskah nu aya di masarakat.

2) Mahasiswa Jurusan Pendidikan Bahasa Daerah

Panalungtik miharep ka Mahasiswa Jurusan Pendidikan Bahasa Daerah pikeun mikaresep kana naskah buhun tur bisa ngaguar eusina, sabab loba ajén nu nyangkaruk dina naskah. Lian ti éta, ieu panalungtikan téh masih bisa dimekarkeun deui tina tilikan-tilikan élmu séjénnna.

3) Guru Bahasa Sunda

Hasil panalungtikan naskah nu mangrupa wawacan ieu dipiharep bisa dipaké ku guru pikeun jadi bahan pangajaran ngeunaan wawacan. Dina nepikeun pangajaran ngeunaan wawacan téh ulah wawacan nu geus kawéntar baé, sabab loba wawacan lianna dina sastra Sunda.

4) Museum jeung Perpustakaan

Pikeun pihak museum jeung perpustakaan dipiharep bisa ngalengkepan deui koléksi naskahna, boh waruga aslina boh nu mangrupa hasil transliterasi, sangkan masarakat leuwih wanoh kana karya sastra buhun.

DAPTAR PUSTAKA